

IEVADRAKSTS

Pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome 5. jūlija sanāksmē nolēma pazemināt galvenās ECB procentu likmes par 25 bāzes punktiem. Inflācijas spiediens politikai svarīgajā termiņā vēl vairāk samazinājies, jo īstenojušies daži no iepriekš konstatētajiem lejupvērstajiem euro zonas izaugsmes perspektīvas riskiem. Atbilstoši šādai situācijai saglabājas vājš monetārās ekspansijas pamattempis. Euro zonas tautsaimniecības inflācijas gaidas joprojām stabili atrodas līmenī, kas atbilst Padomes mērķim vidējā termiņā nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam. Vienlaikus tautsaimniecības izaugsme euro zonā vēl arvien ir vāja, paaugstinātajai nenoteiktībai nelabvēlīgi ietekmējot konfidenci un noskaņojumu.

Eurosistēma īstenojusi gan standarta, gan nestandarta monetārās politikas pasākumus. Šis pasākumu kopums veicinājis monetārās politikas transmisiju. Visi nestandarta monetārās politikas pasākumi būtībā ir pagaidu pasākumi, un Eurosistēma saglabā visas iespējas nodrošināt cenu stabilitāti vidējā termiņā, rīkojoties apņēmīgi un laikus. Šajā sakarā Padome 2012. gada 22. jūnijā apstiprināja papildu pasākumus nodrošinājuma pieejamības palielināšanai darījuma partneriem.

Runājot par tautsaimniecības analīzi, ceturkšņa skatījumā 2012. gada 1. ceturksnī euro zonas reālā IKP pieaugums bija nulle (iepriekšējā ceturksnī IKP saruka par 0.3%). 2012. gada 2. ceturkšņa rādītāji liecina, ka ekonomiskā izaugsme atkal sākusi pavājināties un atjaunojusies paaugstināta nenoteiktība. Ilgāka termiņa skatījumā Padome gaida pakāpenisku euro zonas tautsaimniecības atveseļošanos, taču tās tempu palēninās vairāki faktori. Īpaši gaidāms, ka spriedzes turpināšanās dažos euro zonas valsts parāda tirgos un tās ietekme uz kreditēšanas nosacījumiem, finanšu un nefinanšu sektorā notiekošais bilanču koriģēšanas process un augstais bezdarba līmenis palēninās izaugsmes pamattempu.

Euro zonas tautsaimniecības perspektīvu joprojām apdraud lejupvērsti riski. Tie īpaši saistīti ar jaunu spriedzes pastiprināšanos vairāku euro zonas valstu finanšu

tirgos un tās iespējamu izplatīšanos euro zonas reālajā tautsaimniecībā. Lejupvērstus riskus rada arī iespējamā enerģijas cenu kāpuma atjaunošanās vidējā termiņā.

Saskaņā ar *Eurostat* ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija 2012. gada jūnijā bija 2.4% (tāpat kā iepriekšējā mēnesī). Pamatojoties uz pašreizējām biržā tirgto naftas nākotnes līgumu cenām, inflācijai 2012. gadā vajadzētu turpināt samazināties un 2013. gadā atkal būt zemākai par 2%. Politikai svarīgajā periodā euro zonas pieticīgas ekonomiskās izaugsmes apstākļos un ņemot vērā pienācīgi stabilizētās ilgtermiņa inflācijas gaidas, pamatā esošajam cenu spiedienam joprojām vajadzētu būt nelielam.

Ņemot vērā Padomes 5. jūlija lēmumus, ar cenu attīstības perspektīvu saistītie riski vidējā termiņā joprojām kopumā ir līdzsvaroti. Svarīgākie lejupvērstie riski saistīti ar ietekmi, ko rada vājāka, nekā prognozēts, izaugsme euro zonā. Augšupvērstie riski attiecas uz nepieciešamības veikt fiskālo konsolidāciju izraisītu netiešo nodokļu turpmāku kāpumu un augstākām, nekā gaidīts, enerģijas cenām vidējā termiņā.

Runājot par monetāro analīzi, saglabājies vājš monetārās ekspansijas pamattempis, īstermiņa dinamikai liecinot par nelielu svārstīgumu. M3 gada pieauguma tempa kāpums maijā (līdz 2.9%; no 2.5% aprīlī un tuvu martā novērotajiem 3%) galvenokārt atspoguļoja pretējās tendences iezīmēšanos aprīlī vērotajām aizplūdēm no nemonetārajiem finanšu starpniekiem (īpaši ieguldījumu fondiem) piederošajiem noguldījumiem uz nakti. Šie faktori un tas, ka priekšroka tiek dota īsāka termiņa noguldījumiem, noteikuši arī M1 dinamiku – tā gada pieauguma temps maijā pieauga līdz 3.3% (aprīlī – 1.8%).

Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps (koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas datiem) maijā saruka līdz 0.4% (aprīlī – 0.8%). Gan nefinanšu sabiedrībām, gan mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada kāpuma temps (koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas datiem) maijā arī samazinājās

(attiecīgi līdz 0.2% un 1.3%), turklāt nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu mēneša plūsmas bija negatīvas. Lēnais aizdevumu atlikuma pieaugums lielā mērā atspoguļo pašreizējo ciklisko situāciju, palielinātu nevēlēšanos uzņemt riskus un notiekošo mājsaimniecību un uzņēmumu bilanču koriģēšanu, kas nelabvēlīgi ietekmē kredītu pieprasījumu.

Nākotnes perspektīvā ir svarīgi, lai bankas nepieciešamības gadījumā arī turpmāk stiprinātu savu pretestības spēju. Banku bilanču stabilitāte būs noteicošais faktors, kas stimulēs gan atbilstošu tautsaimniecības kreditēšanu, gan visu finansēšanas kanālu normalizēšanos.

Apkopojot var teikt – ņemot vērā Padomes 5. jūlija lēmumus, tautsaimniecības analīzes rezultāti liecina, ka cenu dinamikai vidējā termiņā vajadzētu saglabāties cenu stabilitātei atbilstošā līmenī. Salīdzinājums ar monetārās analīzes sniegtajām norādēm apstiprina šādu situāciju.

Attiecībā uz citām politikas jomām – Padome atzinīgi vērtē Eiropadomes 2012. gada 29. jūnija apņemšanos veikt pasākumus, lai novērstu finanšu tirgus spriedzi, atjaunotu konfidenci un izaugsmi. Padome piekrīt, ka nākotnē jārada stingrāks pamats Ekonomikas un monetārajai savienībai un ka svarīgākās ekonomiskās prioritātes joprojām ir ilgtspējīga izaugsme, drošas valsts finanses un strukturālās reformas konkurētspējas palielināšanai. Padome atzinīgi vērtē lēmumu izstrādāt konkrētu plānu ar noteiktiem termiņiem patiesas Ekonomikas un monetārās savienības izveidei. Padome pauž atzinību arī par euro zonas valstu sanāksmes iniciatīvu veidot vienotu uzraudzības mehānismu, iespēju, izvirzot atbilstošus nosacījumus, veikt tiešu banku rekapitalizāciju un efektīvi un elastīgi izmantot esošos EFSF/ESM instrumentus tirgu stabilizēšanai. Visbeidzot, ECB ir gatava darboties kā EFSF/ESM aģents, veicot tirgus operācijas.

Šajā "Mēneša Biļetena" izdevumā iekļauti divi raksti. Pirmajā rakstā analizēta mijiedarbība starp fiskālo un monetāro politiku EMS un norādīti politikas pamatnostādņu pilnveidei nepieciešamie elementi. Otrajā rakstā aplūkota ilgāka termiņa inflācijas gaidu attīstība euro zonā.